

knjižne ilustracije, namenjene otrokom, prav posebno mesto, ki naravnost kliče po avtorski slikanici ali po slikah, ki bi enakovredno nagovarjale otroke in odrasle.

Ilustrirane knjige in nagrade:

- Boštjan Soklič: *Muca štruca*, Atelje T, 1999
- Marko Simčič: *Štirje letni škrati*, Atelje T, 2000
- Tatjana Kokalj: *Stonoga in druge zgodbe* (več ilustrator), Vija, 2002
- Tatjana Kokalj: *Pisani baloni*, Vija, 2002
- Zmago Šmitek: *Sledovi potujočih duš*, Didakta, 2003
- Tatjana Kokalj: *Miška in veter*, Grlica, 2003
- Tatjana Pregl Kobe: *Sinko Potepinko*, Buča, 2004
- Tatjana Kokalj: *Strahovi na obežalniki*, Genija, 2005
- Zvezdana Majhen: *Rastem, rasteš, rastemo*, Studio Hieroglif, 2005
- Tatjana Pregl Kobe: *Ko bom velik*, Buča, 2005
- Darinka Kobal: *Škrat Perkmandeljč*, Miš, 2005
- Patricija Peršolja: *Marinkina modra žog*, Miš, 2005
- Tatjana Kokalj: *Volk na obisku*, Genija, 2006
- Janez Bitenc: *Kuža pazi, Erimas*, 2006
- Patricija Peršolja: *Erazem in hišica*, Miš, 2006
- Slovenska ljudska pravljica: *Mojca Pokrajculja*, dm, 2006
- Brata Grimm: *Žabji kralj*, dm, 2006;
- Hans Christian Andersen: *Kraljična na zrnu graha.*, dm, 2006
- Tatjana Pregl Kobe: *Punčka sanja*, Buča, 2006
- Svetlana Makarovič: *Šuško in gozdni dan*, Miš, 2007
- Svetlana Makarovič: *Sapramiška*, Miš, 2007
- Svetlana Makarovič: *Veveriček posebne sorte*, Miš, 2007
- Tatjana Kokalj: *Zajec Emi.*, Sodobnost International, 2007
- Tatjana Pregl Kobe: *Mišja abeceda*, Miš, 2008
- Svetlana Makarovič: *Sapramišja sreča*, Miš, 2008

Tatjana Kokalj: *Miška in goslic*, Grlica, 2008

Pripovedke o Škofji Loki, Viharnik, 2008

Tatjana Kokalj: *Zajec in rogljiček*, Skrivnost, 2008

Zdenka Obal: *Sedem pravljicnih pripovedi*, Morfem, 2008

Tatjana Kokalj: *Pravljice za Gajo*, Zadruga Novi Matajur – Čedad, 2008

Priznanje Hinka Smrekarja na 6. bienalu slovenske ilustracije za *Miško in veter*.

Maruša Avguštin

SVJETLAN JUNAKOVIĆ

Po zaključku vodilnega svetovnega dogodka na področju mladinske in otroške literature, 46. sejma knjig za otroke in mladino v Bologni, se je ob 2. aprilu, mednarodnem dnevu knjig za otroke, in v počastitev dvestočetrtle obletnice rojstva največjega pravljicarja Hansa Christiana Andersena po vsem svetu zvrstilo obilo najrazličnejših dogodkov. Praznovanju se vsako leto pridružimo tudi v Mariborski knjižnici, kjer običajno pripravimo razstavo izvornih ilustracij enega od znanih ilustratorjev. Letos smo se odločili, da bomo javnosti predstavili Svjetlana Junakovića, v Zagrebu rojenega in mednarodno priznanega umetnika, ki je diplomiral iz kiparstva na Accademia di Belle di Brera v Milanu. V svojih dveh največjih enotah, ki sta namenjeni otrokom in mladostnikom, v Pionirski knjižnici Nova vas in Pionirski knjižnici Rotovž, smo tako predstavili večji del njegovih izvornih ilustracij, nekaj njegovih originalov pa smo razstavili še v Knjižnici Šentilj, Pionirski knjižnici Tabor in Knjižnici Pekre. V Knjižnici Hoče in Knjižnici Kamnica je potekala vzporedna razstava Junakovićeve knjiž-

nih izdaj, v Knjižnici Nova vas pa so bila na ogled Junakovičeva dela za odrasle, ki jih je izdelal po naročilu za dnevno časopisje in različne revije. Junaković sodi v sam vrh svetovnih ilustratorjev in je prisoten na skoraj vseh pomembnejših razstavah. Njegov ustvarjalni opus je zelo raznolik in obsežen, za veliko svojih del pa je prejel številna mednarodna priznanja in nagrade. Njegova *Velika knjiga portretov* je bila v letu 2008 na Sejmu otroških knjig v Bologni nagrajena z nagrado Bologna ragazzi za najboljšo slikanico na svetu. Ob otvoritvi razstave, ki je bila 2. aprila 2009 v Pionirski knjižnici Nova vas, nas je s svojim obiskom počastil ilustrator Svjetlan Junaković, umetnika in njegovo delo pa je predstavil Pavle Učakar, likovno-tehnični urednik pri založbi Mladinska knjiga.

Svjetlan Junaković in njegova magija

Spominjam se ga, ko je prišel k nam na založbo. Mladeniča s prekipevajočo energijo in odločnostjo, da bo ilustrator; on to želi in zna. Res so bile njegove ilustracije nenavadne, daleč od kakršnega koli trenda ali znanega sloga in odlično izdelane. Posebne, duhovite, slikarsko intenzivne, vsekakor zelo drugačne od slovenske tradicije. Že to je bilo dovolj, da me je prepričal. Začela sva sodelovati z resnim projektom brez posebnega preverjanja in testiranja, kot je sicer navada pri delu z mladimi ilustratorji. V teh petnajstih letih do danes je ostal sicer občasen, a zanesljiv sodelavec naše založbe. Njegove knjige so kar naprej premikale meje, predvsem pa vedno znova redefinirale polje ilustracije pri nas. Prav ta rezultat njegovega dela pravzaprav najbolj cenim. Ta globinski vpliv in prispevek k slovenski ilustratorski tradiciji. Ko smo pred leti naredili zbornik *Album slovenskih ilustratorjev*, niti za hip ni bilo dvoma, da je tudi njegovo mesto v takem

zborniku zagotovljeno (na Slovenskem je izdal okrog 20 naslovov, od tega pri Mladinski knjigi 12, poleg tega redno sodeluje z revijo *Ciciban*). A za Svjetlana to ni nič nenavadnega, on je seveda najprej hrvaški avtor, pa italijanski, avstrijski ali francoski, a tudi naš, najbolj natančno pa evropski. Res je tudi, da ga kakršne koli meje predvsem utesnjujejo in živcirajo.

Ustvarjalna pot vsakega umetnika z leti doživlja metamorfoze, spremembe, včasih velike in usodne, včasih komaj opazne v toku časa. Svjetlanova ustvarjalna pot, kolikor sem ji bil priča, pa drvi kot trden, a hkrati lahкотen tok neustavljive energije. V vseh letih dela in projektih, ki jih je naredil, vidimo močan in jasen osebni slog. A ta v nobeni knjigi ali delu ne deluje skonstruirano ali umetelno. Zanj je to nekaj popolnoma tujega. Njemu je lastna le velika strast do svobode. Ta je pa nato gorivo za naraščajočo delovno temperaturo in eksponentno naraščanje ustvarjalnosti. Iz knjige v sliko, iz slike v skulpturo in nazaj.

V njegovih delih bi lahko nenehno iskali reminiscence ali fine citate iz zgodovine slikarstva, a kar koli uporabi, to naredi z distanco in neskončno mero humorja. Njegova osnovna potreba in drža je neodvisnost in osvobojenost od vsega, kar je kdaj videl ali preštudiral, in njegovo znanje je nedvomno veliko. Pusti se voditi le svoji intuiciji, navdihu ali trenutnemu impulzu. Zdi se, kot da prezira trdne koncepte in z njimi nima kaj početi, oziroma tudi če si koncept zastavi, ga sproti spreminja in dopolnjuje. Vendar posamezne knjige ne trpijo za razpršenostjo ali konfuznostjo; nasprotno, videti so narejene v enem samem sproščenem dihu.

Na začetku najinega sodelovanja je imel še precej natančno ločena polja delovanja; kiparstvo, ki je njegova primarna izobrazba, slikarstvo in ilustracijo. Zlasti z ilustracijo je »želel le nekaj za-

služiti«. A z leti so se te zamejitve topile in zlivale v eno samo polje igre. Postopki in iznajdbe se v njegovih delih prepletajo in gradijo Svjetlanov avtentični slog, ki je skondenzirana spontanost in energija. Vsaka poteza, vsak prilepljen košček odpadnega papirčka, ki postane del slike, vsaka praska, vse je polno emocij in samozavestne odločnosti.

Svjetlanovo slikarstvo definitivno izhaja iz tradicije figurativnosti. Zelo natančno pozna logiko slikanja, perspektive, globinskih ključev in vsega, kar to tradicijo označuje, vendar jo uporablja na svoj lastni način. Nenehno prepleta plasti različnih načinov slikanja; figure, ki bi po logiki slikarske tradicije morale delovati konkavno, pri njem delujejo konveksno. Suha risba črtala se svobodno prepleta s pasivno risbo stikov barvnih ploskev, skupaj pa tvorita enotno pajčevino. Abstraktni slikarski postopki gradijo prepričljiv evklidovski trodimenzionalni prostor in podobno. Z veseljem prav pobalinsko uporablja paradokse likovne teorije. V slikarskem žargonu temu rečemo perpleksija ali nenehno spreminjanje fokusa. To je postopek in včasih cilj sodobnega slikarstva, pri Svjetlanu pa predvsem vzvod vizualnih domislic. Končni rezultat je pa vedno slika, celota. Fino vibrirajoča kompaktna in jasna »čebulasta« struktura. Navidez enostavna, ki pa pretanju nemu očesu vendar omogoča sprehode skozi plasti nanosov barve in njihovih prostorskih sporočil.

Seveda otroška ilustracija zlahka preživi tudi brez teh »globinskih« učinkov, vendar so slednji tisti pomembni haptični deli, ki deluje kot vibracija nečesa nedopovedljivega, a prijetnega, nečesa, kar deluje telesno.

Svjetlan Junaković je alkimist, ki igraje združuje nezdržljivo, obenem pa drzen vrvohodec in adrenalinski odvisnež v umetnosti z izjemno energijo. Ali

je potemtakem čudno, da se zdi vedno mlajši?

Pavle Učakar

BULLETIN JUGEND & LITERATUR 2007

Bilten mladina & literatura, mesečnik za otroške in mladinske medije, spodbujanje branja in bralno kulturo, ohranja v vsaki od dvanajstih številki tudi v letu 2007 prevladujočo osrednjo temo. Posamezna tema je obravnavana predvsem s predstavitvijo novejših nemških in v nemščino prevedenih knjig in z oceno kvantitete, kvalitete in primernosti, za katero ciljno skupino so namenjene. O tem razpravljajo pretežno kritiki in založniki. V nemškem prostoru je za posamezno temo bogata ponudba knjig in drugih medijev za mlade, zvočnih knjig, filmov, TV oddaj, lutkovnih in gledaliških predstav, ki jih poskušajo v prispevkih čim bolj zaobseči.

Osrednja tema **prve številke** z naslovom: »Drachen« (Zmaji) so knjige, v katerih nastopajo zmaji. Susanne Vollberg v prispevku: *Sie fliegen wieder! Von grossen Schlachten, nervenden Prinzessinnen und Drachenflüsterern* (Spet letijo! O velikih bitkah, živčnih princezkah in zmajskemu šepetanju) ugotavlja, da je izbor knjig o zmajih zelo pester in da so zmaji med bralci še vedno in vedno bolj priljubljeni. Po izredno uspešni knjigi Christopherja Paolinija (avtor je iz ZDA): *Saga o Eragonu, jezdecu zmaja* je posnet film, ki so ga napovedovali kot 'fantazijsko doživetje leta, ki jemlje sapo'. V prispevku je obravnavanih res lepo število knjig o zmajih.

Založba Thienemann je v okviru stuttgartskih dnevov knjige ob koncu prejšnjega leta pripravila svoj prvi dan